

ДОВІДКА

Про підсумки моніторингового
дослідження сформованості навички
читання вголос учнів 1-4 та мовчазного
читання учнів 3-4 класів
на кінець 2023-2024 навчального року

Читання є однією з передумов успішної адаптації молодшого школяра і в навчальному закладі, і в суспільстві загалом. Першочерговим завданням вчителя є засвоєння учнями навичок виразного й правильного читання.

Згідно з планом роботи закладу освіти та календарно-тематичним плануванням учителів у травні адміністрацією закладу та вчителями початкової школи був здійснений моніторинг сформованості навичок читання (вголос та мовчки) та читацької компетентності молодших школярів.

Об'єктами контролю стали такі аспекти читацької компетентності:

- навички читання (правильність, виразність, спосіб читання, достатня швидкість читання);
- досвід читацької діяльності (обізнаність з колом дитячого читання, засвоєння літературних понять, уміння працювати з літературним твором).

Завдання для моніторингового дослідження сформованості навички читання учнів 1-4 класів готувалися творчими групами (по паралелях) та погоджувалися на засіданні методичного об'єднання вчителів початкових класів. Матеріали для проведення дослідження були підібрані відповідно до навчальних програм та відповідали вимогам Державного стандарту початкової освіти. Зміст завдань для дослідження розроблявся з урахуванням компетентнісного підходу. Для діагностувальних робіт були підібрані незнайомі тексти, відповідно до віку учнів, різні за складністю змісту, мовою твору, побудовою речень та обсягом. Після читання вголос учням було запропоновано усно виконати завдання на розуміння прочитаного. А після повторного перечитування була врахована виразність читання. Педагогами враховано існуючі норми швидкості читання для кожного класу, де швидкість читання визначається кількістю прочитаних слів за 1 хвилину. Над формуванням уміння учнів відповідного класу читати згідно з вимогами - вчителі працювали протягом усього навчального року (1 клас: на кінець року – 35сл/хв.; 2 клас: на кінець року 50-60 сл/хв; 3 клас: на кінець року 75-80 сл/хв; 4 клас: на кінець року 90-95 сл/хв). Окремо темп читання із застосуванням кількісних показників не перевірявся, оскільки показники, подані в таблиці кількісних показників темпу читання вголос є орієнтиром для розвитку темпу читання, а не перевірки та оцінювання.

Порядок проведення моніторингового дослідження відповідав методичним вимогам та проходив з дотриманням безпечних умов організації освітнього процесу у період воєнного стану.

Моніторингове дослідження сформованості навичок читання вголос здійснювалося індивідуально по незнайомому тексту за творами:

- у 1 класах – «За добро добром», українська народна казка (75 слів);
- у 2 класах – «Антон і Харитон», Л.Воронкова (179 слів);
- у 3 класах – «Цікавинки про ластівку», збірка «Маленький читайлик» (202 слова);
- у 4 класах – «Скупий», В.Сухомлинський (270 слів).

Дослідженням було охоплено 329 учнів 1-4 класів (контингент 334 учні).

Результати відображено у додатках 1, 2, 3, 4.

У ході моніторингового дослідження навичок читання вголос у 1-х класах встановлено, що:

- більшість учнів читають плавно складовим та плавно складовим способом із цілісним прочитуванням окремих слів – 73 % (69 уч.);
- цілими словами читають - 27 % (26 уч.);
- правильно, виразно, свідомо читають з використанням мовленнєвих і позамовних засобів виразності у темпі 35 і більше слів за хвилину - 86 % (82 уч.);
- нижче норми читають – 14% (13 уч.), а саме: 1-А клас: Корицька А., Навроцький Д., Пенська К., Куява І.; 1-Б клас: Бабіч П., Долгополов Л., Дубас М., Кузик М., Лещенко М.; 1-В клас: Шостак Д., Єгорова Є., Устимчук А.; 1-Г клас: Ганжа О.
- відповідають на запитання – 66% (63 уч.);
- переказують – 55 % (52 уч.) із 95 учнів.

У ході моніторингового дослідження навичок читання вголос у 2-х класах встановлено, що:

- більшість учнів читають цілими словами читає - 80 % (61 уч.). та плавно складовим способом із цілісним прочитуванням окремих слів – 17 % (13 уч.);
- 2 учнів (3%) читають складами, по одному учню із 2-Б та 2-В класів (вчителі: Фещук Л.І. та Старостіна О.В.);
- правильно, виразно, свідомо читають з використанням мовленнєвих і позамовних засобів виразності у темпі 60 і більше слів за хвилину - 75 % (57уч.);
- нижче норми читають – 25% (19 уч.), найбільше таких учнів у 2-В класі – 9 учнів (вчитель – Старостіна О.В.);
- не орієнтуються у структурі – 9 % (7 уч.);
- всі учні відповідають на запитання – 100%;
- переказують текст - 76% (58 уч.).

У ході моніторингового дослідження навичок читання вголос у 3-х встановлено, що:

- більшість учні читають цілими словами – 92 % (70уч.); тільки у 8 % (6 уч.) – плавно складовий спосіб з цілісним причитуванням окремих слів;
- 60 учнів (79%) показали високий рівень володіння навичками читання;
- нижче норми читають – 17% (13 уч.), найбільше таких учнів у 3-А класі – 5 учнів (вчитель – Онищук С.А.);

- без помилок прочитали – 71% (54 уч.).

У ході моніторингового дослідження навички читання вголос серед учнів 4-х класів встановлено, що:

- практичні навички, передбачені програмою, у більшості учнів (74 уч. – 90 %), сформовані;
- 62 учні (76 %) показали навички найвищого рівня: читають свідомо, правильно, виразно з використанням основних мовленнєвих і позамовних засобів виразності;
- 1 учень (1%) показав низький рівень навичок читання (4-В клас – Борсуковська Д.) (вчитель Гулак О.В.).

Дослідження показало, що переважна більшість учнів читають плавно словами та словосполученнями, роблячи відповідні наголоси в словах та логічні наголоси в реченнях; дотримуються відповідного темпу читання; дають відповіді на запитання до прочитаного; після повторного читання дотримуються виразності. Але поряд з цим учні допускають ряд помилок:

- учні не бачать все слово в момент читання – 18%;
- припускаються помилок у постановці наголосу – 25%;
- перекичування звукової і складової структури слова – 19%;
- часткове розуміння прочитаного – 15%;
- відсутність виразності після повторного читання – 28%.

Рекомендовані шляхи подолання помилок:

- постійно проводити цілеспрямовану роботу по формуванню в учнів навичок правильного, свідомого та виразного читання відповідно до програмових вимог;
- організувати індивідуальну роботу з учнями, в яких навички читання сформовані недостатньо, розробити для них індивідуальні рекомендації, практичні завдання;
- урізноманітнювати види робіт з текстом;
- проводити словникову роботу, збагачуючи словниковий запас учнів;
- максимально використовувати можливості бібліотеки для проведення бібліотечних уроків та виховних годин, пропаганди кращих учнів-читачів для активізації читання дітьми художньої літератури;
- індивідуально повідомляти батьків про рівень сформованості навичок читання дитини, надавати практичні рекомендації щодо їх покращення;
- проаналізувати результати діагностувальних робіт на засіданні методичного об'єднання вчителів початкових класів.

У ході моніторингового дослідження читання мовчки учням були запропоновані 7 завдань у 3-х та 8 завдань у 4-х класах на перевірку сформованості вмінь визначати основну думку твору, його тему, розрізняти жанри, встановлювати послідовність подій у творі, характеризувати вчинки дійових осіб, пояснювати зображувальні можливості художнього слова тощо. Вчителями враховано існуючі орієнтовні норми швидкості читання мовчки для кожного класу, де швидкість читання визначається кількістю слів за одну хвилину. Зокрема, на кінець року учні повинні виконувати орієнтовні норми: 3 клас – 90-140 сл/хв; 4 клас – 110-170 сл/хв.

Учням були запропоновані твори:

- у 3 класах – «Тарас у наймах», Оксани Іваненко;
- у 4 класах – «Покинуте гніздо», Івана Складанного.

Дослідженням було охоплено 134 учні (84%) 3-4 класів, а саме: 71 учень – 3 класу, 63 учня – 4 класу (контингент – 161 учень).

У ході дослідження встановлено, що :

- виконали завдання без помилок 9 учнів (13%) учнів 3 класів; 18 учнів (28%) учнів 4 класів.
- найбільше допустили помилок учні 3х класів у 3, 5, 6 та 7 завданнях, а саме:
 - обери всі правильні відповіді – 15 учнів (21%);
 - віднови послідовність подій – 15 учнів (21%);
 - напиши. Що робив Тарас, коли йому вдавалося заробити якусь копійку? – 18 учнів (25%);
 - дай відповіді на запитання. Чому, на твою думку, Тарас не залишав пошуків учителя? Які риси характеру Тараса виявилися у цих вчинках? (письмово) – 22 учні (31%).
- учні 3-А класі справилися із роботою без помилок (вчитель Онищук С.А.);
- найбільше допустили помилок учні 4х класів у 6, 7 та 8 завданнях, а саме:
 - віднови порядок подій у тексті – 19 учнів (30%);
 - заміни одним словом (дісталось на горіхи) – 20 учнів (32%);
 - Чому нас вчить прочитаний твір? Вирази свою думку. – 26 учнів (41%).
- немає жодного класу, щоб учні (100%) справилися хоч із одним із запропонованих завдань.

У ході моніторингового дослідження навички читання мовчки встановлено, що:

- повністю сформована навичка мовчазного читання у 70 % учнів, частково – у 20% учнів;
- формується вміння читати мовчки у 10 % учнів. Порівнюючи із I семестром показники зросли – на 10%.

Узагальнені результати подано в таблицях (додаються).

Результати перевірки сформованості читацької компетентності 1-4 класів свідчать, що вчителі багато працюють над формуванням техніки читання, у більшості учнів 1-4-х класів навички читання формуються у відповідній динаміці, забезпечується їх підвищення згідно з вимогами програми.

Важливою умовою формування читацької компетентності є урізноманітнення методів і прийомів навчання, видів роботи, які виконують учні, та якісний рівень навичок читання. Тому вчителям потрібно приділяти належну увагу формуванню читацьких компетентностей на всіх етапах своїх уроків та в позакласній роботі.

Заступник директора

Оксана САПОЖНИК